Carmen Mîrzea Vasile, Andreea Dinică

PERCEPȚIA VORBITORILOR ASUPRA (NE)FEMINIZĂRII NUMELOR DE FUNCȚII, DEMNITĂȚI ŞI MESERII ÎN ROMÂNA ACTUALĂ

O ANALIZĂ CANTITATIVĂ

1. INTRODUCERE

Variația înregistrată în câmpul lexico-semantic românesc al numelor de funcții, demnități şi meserii[1] exercitate de femei în perioada actuală a făcut obiectul exclusiv (Pețan 2003; Stoichițoiu-Ichim 2010, 2012; Vintilă-Rădulescu 2013; Stoichițoiu-Ichim, Tomescu 2015; Joița 2016 etc.; vezi şi studiile de caz din Zafiu 2004, 2013a, b; Vârlan 2008; Borş 2016; Milică 2018 etc.) sau parțial (Ciobanu 1969; Călăraşu 2004, 2005; Vintilă-Rădulescu 2009; Dragomirescu, Nicolae 2011; Aioane 2015; Mîrzea Vasile, Croitor 2015; Manoliu Manea 2017 etc.) al mai multor cercetări. Termenul „variație" se referă la posibilitatea de folosire şi a masculinului, şi a femininului pentru cele mai multe nume de funcții şi meserii exercitate de femei, precum şi la concurența dintre forme sinonime feminine. Din perspectiva formării cuvintelor, această variație se referă la realizarea prin mai multe elemente lexicale a aceleiaşi categorii semantice [+Agent persoană, +Profesie, +Sex feminin] şi la concurența dintre aceste elemente sinonime (pentru detalii, vezi Rainer, Gardani, Dressler, Luschützky 2019).

Conform bibliografiei citate, în română, pentru numele de funcții, demnități, meserii etc., mai ales dacă au un statut prestigios în societate, există tendința de a prefera folosirea masculinului epicen (cu interpretare neutră, generică şi, de multe ori, şi cu o nuanță valorizantă), în detrimentul femininului, pentru acesta din urmă preferințele nefiind deloc de neglijat, mai ales în registrul colocvial-familiar. Această tendință, cel mai probabil, este întărită într-o oarecare măsură şi de norma oficială (mai mult implicită decât explicită): (i) în listele din COR (*Clasificarea ocupațiilor din România*), numele de meserii sunt înregistrate numai cu forma de masculin (dacă nu e vorba de o meserie exercitată exclusiv de femei); (ii) nu există, pentru limba română un ghid oficial pentru feminizarea (lexicală) a numelor de meserii (cf. bine-cunoscutele ghiduri de feminizare pentru franceză, amintite în Vintilă-Rădulescu 2013, sau recentul ghid pentru un limbaj nonsexist, publicat în

[1] Enumerarea nu e exhaustivă (se pot adăuga şi: *titluri, ocupațiuni, profesii, grade* etc.), ci generică.

LR, LXVIII, nr. 4, p. 511–528, Bucureşti, 2019

BDD-A31568 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:02:20 UTC)

2018, în Republica Moldova, de Handrabura, Gherasim şi Butuc)[2]; (iii) DOOM[2], dicţionarul normativ oficial, oglindind, pe cât se poate, uzul cult actual, nu include forme de feminin pentru orice nume de meserie, funcţie etc. ce poate fi exercitată şi de o femeie[3]. De altfel, termenul „normare" în domeniul lexical are o accepţie mai largă, mai laxă faţă de cel din domeniul morfologic, ortografic şi ortoepic. Demersul sugerat la (iii) implică luarea în discuţie a feminizării tuturor numelor de meserii şi, probabil, şi crearea de forme de feminin dacă ele nu există în uz, recomandarea deciziilor luate şi evaluarea implementării acestor recomandări; aceste activităţi ar trebui întreprinse în cadrul unei acţiuni mai complexe de planificare lingvistică, acţiune cu efecte certe asupra uzului, supraordonată celei strict lexicale (a se vedea detalii despre aceste delimitări, în Sinner 2020: 157–160 şi în bibliografia citată; cf. Tacke 2020: 201–203).

În contextul politico-social şi cultural internaţional şi naţional actual, în care există o preocupare civică şi juridică susţinută pentru corectitudinea politică, pentru respectarea egalităţii de gen şi combaterea discriminării, a limbajului sexist, pentru respectarea diversităţii, a libertăţii de opinie etc., problema folosirii formelor de feminin pentru nume de funcţii şi meserii exercitate de femei este în plină dezbatere[4].

Existenţa sau crearea formelor de feminin corespunzătoare substantivelor masculine menţionate e o chestiune care ţine de nivelul lexical (vezi utilizarea sufixelor moţionale *-toare, -iţă* etc.) sau, în cazul afixului *-ă*, de nivelul lexico-gramatical (Dominte 2001: 3, 5)[5], deci de nivelul strict lingvistic. Recomandarea utilizării formei de feminin sau de masculin pentru nume de funcţii sau meserii exercitate de femei ţine de nivelul sociolingvistic (Sinner 2020: 155) şi cognitiv şi face obiectul planificării lingvistice (Tacke 2020: 198–203; Sinner 2020: 158–159).

[2] Pentru a urmări situaţia din mai multe limbi, de circulaţie internaţională sau minore, a se vedea cele patru volume editate de Hellinger şi Bussmann (2001–2003, vol. 1–3) şi Hellinger şi Motschenbacher (2015, vol. 4).

[3] Diferenţe dintre uz şi ce înregistrează DOOM[2] sunt semnalate, printre alţii, de Stoichiţoiu Ichim (2012: 497, 506) şi Vintilă-Rădulescu (2013: 657). De exemplu, în DOOM[2], nu sunt înregistrate formele de feminin destul de curente în uz *stripteuză, doctoră, ministră, arbitră, barmană, vatmaniţă, hostess(ă)*; nici substantivele masculine *parlamentar, procuror, poliţist, ghid, designer, gardian, detectiv, grefier, consilier* nu au în acest dicţionar corespondent feminin (Stoichiţoiu Ichim 2012: 497, 506).

[4] Vezi, printre altele, Coady (2018), GNL (2018), tema colocviului internaţional ţinut la École normale supérieure din Paris pe 28–29 noiembrie 2019 „Entre masculin et féminin… Approche contrastive: français et langues romanes" (https://www.ens.psl.eu/agenda/entre-masculin-et-feminin/2019-11-28t073000, site consultat pe data de 3 iulie 2020), iar, pentru spaţiul naţional, GRom-DGT (2016), precum şi tema unei mese rotunde („Limbajul neutru din punctul de vedere al genului. Problema formelor de feminin pentru nume de profesii, funcţii şi titluri în limba română") de la Conferinţa anuală a Departamentului de Limba Română din cadrul Direcţiei Generale Traduceri a Comisiei Europene: *Limba română şi societatea, de la limba de lemn la limba de hashtaguri* (Bucureşti, Bruxelles, Luxemburg, 8 noiembrie 2019); cf. şi *infra* 3.3.

[5] Putem vorbi, de fapt, de un caz de conversiune substantiv (masculin) → substantiv (feminin), prin schimbarea clasei de flexiune (vezi şi criteriile de delimitare între flexiune şi derivare din Ten Hacken 2014).

BDD-A31568 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:02:20 UTC)

Scopul articolului de față este de a prezenta şi comenta rezultatele unui chestionar prin care vorbitorii au evaluat folosirea formelor de feminin şi a celor de masculin în redarea câtorva funcții, demnități şi meserii exercitate de persoane de sex feminin. După știința noastră, o asemenea cercetare nu a vizat limba română până acum (dar cf. fr., în van Compernolle 2009). Prin această investigație de tip cantitativ, încercăm să oferim sprijin în stabilirea unei eventuale norme care să reducă variantele în concurență (concurența dintre masculin şi feminin: *deputatul Ana Pop* vs *deputata Ana Pop*, dar şi, secundar, concurența dintre forme de feminin alternative: *doctorița Ana Pop* vs *doctora Ana Pop*) şi, probabil, să prevadă forme de feminin pentru substantivele înregistrate în lucrările normative numai cu genul masculin (*ministra Ana Pop*). În procesul de selectare a variantei normate, recomandate, se ține cont de mai multe criterii (Guțu Romalo 2002; Sinner 2020: 156), dintre care multe sunt legate de uz ca producere, ca realizare efectivă, cuantificabilă (frecvența în uz, uzul generalizat regional etc., cf. rezultatele chestionarului prezentate în secțiunea 3.2). Cercetarea de față poate fi folosită în special în aplicarea unor criterii care se referă la uz din perspectiva percepției (nu doar a producerii), şi anume, adecvarea socială şi situațională (criteriul h., ultimul din lista lui Sinner 2020: 156). Dacă avem în vedere că a fost evaluată folosirea unor forme de feminin care nu sunt incluse în DOOM[2] (*doctoră, primară, ministră*, vezi infra secțiunea 2), rezultatele chestionarului pot servi, secundar, şi în aplicarea criteriului care se referă la caracteristica de a selecta ca variantă normată varianta uşor de înțeles şi de folosit (criteriul d. din Sinner 2020: 156)[6] şi a criteriului care priveşte potrivirea în sistemul structural al limbii (criteriul g. din Sinner 2020: 156).

Inițial vom prezenta chestionarul folosit (secțiunea 2). Apoi vom comenta succint rezultatele acestuia (3.1), vom sintetiza comentariile respondenților legate de chestionar şi de problema ridicată, în general, sau de situații punctuale (3.3); vom exploata, de asemenea, şi răspunsurile respondenților de sex feminin date în câmpul despre propria ocupație (3.2) în secțiunea cu date demografice despre respondent. Anexa conține o parte din sistematizarea rezultatelor chestionarului, sub formă de procente. Din lipsă de spațiu, nu putem include şi alte ilustrări cantitative ale rezultatelor (grafice, informații numerice non-procentuale etc.) şi, de asemenea, vom limita destul de mult analiza acestor rezultate şi mai ales corelațiile care se pot stabili între diverse tipuri de date.

2. CHESTIONARUL

Chestionarul s-a intitulat *Feminizarea numelor de funcții, demnități, meserii: Cum sunt percepute formele de feminin (vs masculin)* şi cuprinde 74 de enunțuri (vezi *Anexa*) în care nume proprii feminine (de tipul prenume, urmat de nume[7])

[6] Şi, am adăuga, atractivă şi uşor de „învățat" şi de reprodus.
[7] Pentru relevanța acestei precizări, vezi Vintilă-Rădulescu (2009).

BDD-A31568 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:02:20 UTC)

sunt asociate cu câteva substantive masculine epicene nume de meserii/funcții: *preşedinte, doctor, primar, comisar, notar, prim-ministru, ministru, deputat, senator* şi cu corespondentele lor la feminin: *preşedintă, doctoră, doctoriță, primară, primăriță, comisară, notară, notăriță, prim-ministră, deputată, senatoare* (dintre care: *doctoriță, notăriță, primăriță, deputată, senatoare, preşedintă* sunt înregistrate în DOOM[2], iar *doctoră, primară, notară, comisară, ministră, prim-ministră* nu sunt).

Au fost create contexte aproape identice pentru fiecare meserie/funcție. Forma lexico-gramaticală care ne-a interesat (atât de masculin, cât şi de feminin) a fost inclusă alternativ: (i) într-un grup sintactic postpus şi antepus numelui propriu feminin; (ii) într-un grup sintactic restrâns sau mai extins (în postpunere şi în antepunere). Anexa conține cele 74 de enunțuri supuse evaluării, cu mențiunea că respondenții au primit enunțurile amestecate, în ordine aleatorie[8].

Subiecților li s-a cerut să noteze de la 1 la 5 gradul de acceptabilitate a celor 74 de enunțuri, unde 1 înseamnă „total inacceptabil", 2 – „inacceptabil", 3 – „indiferent, nu mă deranjează", 4 – „acceptabil" şi 5 – „total acceptabil". La începutul chestionarului s-a dat indicația următoare: „Tipul de enunțuri care urmează sunt neutre, informative, apar în documente oficiale (numele menționate nu au nicio legătură cu persoane reale)"[9].

De asemenea, subiecților li s-a cerut să completeze o secțiune cuprinzând date demografice referitoare la vârstă, sex, locul naşterii, profesie (şi localitatea în care activează).

La final, a fost introdusă o secțiune de observații pentru subiecții care au dorit să noteze diferite comentarii sau opinii în legătură cu problema supusă atenției.

Chestionarul, creat tehnic cu ajutorul aplicației GoogleForms, a fost distribuit unor studenți, masteranzi şi doctoranzi ai Facultății de Litere de la Universitățile din Bucureşti, Braşov, Cluj, Craiova, Suceava, Baia Mare etc. Au completat, de asemenea, şi cadre didactice ale acestor facultăți. În acelaşi timp, chestionarul a fost disponibil on-line, pe diferite platforme de socializare (grupuri Facebook), fără a urmări un anumit grup-țintă de subiecți. Completarea s-a făcut aşadar benevol.

În sinteză, datele demografice oferă următoarele informații: au răspuns 389 de persoane, cu vârste cuprinse între 18 şi 65 de ani, 86,1% de sex feminin şi 13,9% de sex masculin, născute în toate zonele țării. Dintre subiecți, 180 au declarat că sunt studenți şi 209 au diferite ocupații (vezi, de exemplu, analiza de la 3.2. pentru profesiile declarate de respondenții de sex feminin).

[8] Impresia generală a respondenților a fost că unele enunțuri se repetă.

[9] Înainte de câmpurile de completat din chestionar, au fost date şi următoarele explicații şi recomandări: „Chestionarul urmăreşte să colecteze date despre cum este percepută, din punct de vedere lingvistic, feminizarea numelor de meserii în limba română actuală şi va fi folosit pentru o cercetare ştiințifică (studiu lingvistic). Nu există răspuns greşit. Răspunsurile trebuie să fie spontane, aşa cum vă vin în minte".

BDD-A31568 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:02:20 UTC)

3. REZULTATELE CHESTIONARULUI

Această secțiune cuprinde analiza rezultatelor de la chestionarul propriu-zis, adică evaluarea celor 74 de enunțuri din Anexă (3.1), analiza răspunsurilor date de respondenții de sex feminin despre propria meserie/funcție în partea cu date demografice (3.2) şi sinteza comentariilor opționale făcute de respondenți în legătură cu problema din chestionar.

3.1. Analiza cantitativă a datelor

Datele obținute pentru fiecare dintre cele 74 de enunțuri în parte nu pot fi incluse toate în acest studiu (din evidente motive de spațiu), de aceea vom prezenta cu precădere rezultatele finale, constând în valorile procentuale aferente formelor de masculin, respectiv de feminin, indiferent de poziția față de numele propriu feminin şi de extensia grupului al cărui centru este substantivul care ne interesează.

După cum se poate vedea în tabelul de mai jos[10], în redarea meseriei / funcției unei persoane de sex feminin, în general, masculinul este preferat femininului (forma marcată nu există în DOOM[2]).

comisar ***comisară***	63,02 % 36,98 %	*deputat* *deputată*	55,62 % 44,38 %	*notar* *notăriță* ***notară***	56,14 % 28,89 % 14,97 %
prim-ministru ***prim-ministră***	62,71 % 37,29 %	*preşedinte* *preşedintă*	55,56 % 44,44 %	*doctor* *doctoriță* ***doctoră***	45,55 % 32,93 % 21,52 %
ministru ***ministră***	53,61 % 46,39 %	*senator* *senatoare*	54,31 % 45,69 %	*primar* *primăriță* ***primară***	49,54 % 28,58 % 21,88 %

În ce priveşte concurența formelor de tipul *doctor/ doctoriță/ doctoră*, preferința este tot pentru masculin, iar dintre cele două forme de feminin, cele cu sufix lexical (*doctoriță, primăriță, notăriță*) sunt preferate celor mai recente, cu sufixul lexico-gramatical *-ă*.

Se poate remarca şi că diferența procentuală între formele de masculin şi cele de feminin este mai mică pentru formele *preşedintă, deputată, senatoare* înregistrate în DOOM[2] (vs cele neînregistrate). Formele în *-iță* prezente în DOOM[2] sunt mai puțin preferate în comparație cu cele anterioare în *-ă* şi *-toare*.

[10] Datele cuprinse în acest tabel reprezintă distribuția frecvențelor absolute ale valorilor investigate, obținute prin medie aritmetică simplă a datelor negrupate (variabila cantitativă). Aceste date ilustrează tendința generală a femininului în raport cu masculinul. Pentru distribuția de frecvențe a datelor grupate pe intervale de variație (variabila calitativă), vezi *infra* Anexa.

BDD-A31568 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:02:20 UTC)

Pornind de la datele prezentate, se mai observă şi că formele de feminin care nu sunt înregistrate în DOOM^2 (*ministră*, *prim-ministră*, *comisară*, *primară*, *doctoră*, *notară*) nu sunt total respinse, nici chiar când există o formă de feminin mai veche, fixată deja (*notăriță, doctoriță, primăriță*).

În cazul femininelor cu sufix moțional omonim cu sufixul diminutival, se observă şi că acestea sunt considerate mai puțin acceptabile chiar şi decât unele forme de feminin inexistente în DOOM^2 (de exemplu, *ministră* şi *comisară* vs *doctoriță*, *primăriță* sau *notăriță*). Dacă există însă posibilitatea de a alege între sufixele moționale *-iță* şi *-ă*, primul este preferat, între formele *doctoriță, notăriță, primăriță* şi *doctoră, notară, primară*, fiind preferate aşadar cele cu *-iță*, în ciuda observațiilor referitoare la registrul stilistic (vezi infra 3.3).

De asemenea, deşi sunt considerate mai acceptabile formele de feminin existente în DOOM^2 (*senatoare*, *preşedintă*, *deputată*), diferența între evaluarea acestora şi evaluarea formelor de feminin care nu sunt în DOOM^2 (vezi mai sus valorile pentru *prim-ministră, comisară, primară, doctoră, notară*), în general, nu e semnificativă. Trebuie remarcat şi faptul că, între *prim-ministră* şi *ministră* (ambele neînregistrate în DOOM^2), gradul de acceptabilitate pentru *ministră* este mai ridicat decât cel pentru *prim-ministră* (explicația ține de corelarea cu realitatea extralingvistică, funcția de ministru fiind mai frecvent ocupată de femei decât cea de prim-ministru).

Deşi chestionarul a fost construit pentru a urmări şi eventualele preferințe în raport cu poziția sintactică a termenului-cheie şi extensia grupului din care face parte, s-a observat că aceste variabile nu au un efect considerabil asupra rezultatelor finale (vezi Anexa). Prin urmare, cel puțin din punctul de vedere al percepției, problema feminizării se pare că este o chestiune strict lexicală, gradul de sensibilitate la variabile de ordin sintactic nefiind un criteriu relevant în evaluarea substantivelor discutate.

Analiza individuală a câtorva zeci de chestionare mai arată că: (i) s-au înregistrat situații când unul şi acelaşi respondent, bărbat sau femeie, pentru aceeaşi pereche de lexeme (de ex., *comisar – comisară*), are preferințe clare pentru varianta masculină vs feminină sau invers (de ex., consideră total inacceptabil femininul *comisară* şi total acceptabil masculinul *comisar* sau invers) sau evaluează exact la fel şi masculinul, şi femininul (de ex., consideră total acceptabil şi *comisar*, şi *comisară* sau le consideră pe ambele neutre (alegând valoarea 3)); (ii) unii subiecți au ales să evalueze cele 74 de enunțuri folosind numai valorile 1 („total inacceptabil”) şi 5 („total acceptabil”), alții folosind şi celelalte valori; (iii) nu par a exista diferențe în răspunsuri în funcție de sexul respondentului (aceleaşi situații şi tendințe generale au fost înregistrate pentru ambele sexe); (iv) respondentele femei care, în câmpul pentru datele demografice din chestionar, şi-au declarat meseria/profesia folosind femininul (*profesoară, traducătoare* etc., vezi *infra* 3.2) nu au dat răspunsuri diferite în mod esențial de ceilalți respondenți (femei care şi-au declarat meseria/funcția folosind masculinul şi bărbați), acestea neevaluând preponderent pozitiv enunțurile cu feminine din chestionar.

BDD-A31568 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:02:20 UTC)

Deşi există o preferință pentru masculin, trebuie subliniat că gradul de acceptare a masculinului nu e direct proporțional cu gradul de neacceptare a femininului (adică, femininele nu sunt pe atât de respinse pe cât sunt de acceptate masculinele), nici la nivelul individual, nici general. De asemenea, valorea intermediară 3 („indiferent, nu mă deranjează"), precum şi valorile non-extreme 2 („inacceptabil") şi 4 („acceptabil") au fost atribuite de destul de mulți respondenți şi în evaluarea enunțurilor conținând masculine, şi în a celor cu feminine.

3.2. Cum se referă la propria meserie / funcție persoanele de sex feminin

În chestionarul construit pentru acest studiu, o rubrică de completat se referea la profesia subiecților. Analizăm în continuare răspunsurile date în această rubrică de subiecții de sex feminin.

Din totalul de 389 de subiecți (majoritar femei: 86,1%), numai 156 de subiecți de sex feminin au completat informația sub forma care ne interesează (ca nume de profesie, funcție, statut etc.), restul completând numai cu numele instituției/firmei unde lucrează. Am eliminat din cele 156 de răspunsuri 21 de nume de ocupații, meserii, funcții, poziții, statut (temporar) etc. pentru care, din motive diferite de la caz la caz, nu pot fi construite sau nu sunt uzuale forme de feminin. Este vorba de 10 ocurențe ale denumirilor englezeşti neasimilate (*agent back office, digital agent, office manager, project manager, recruitement manager, video game tester* etc.). La acestea se adaugă 11 ocurențe ale unor substantive (uneori părți inițiale ale unor sintagme mai extinse) fără formă de feminin în DOOM[2]: *cadru didactic* (4 ocurențe, din care: *cadru didactic (conferențiar / lingvist)* (1), *consultant turism* (1), *manager* (2), *medic specialist ORL* (1), *militar* (1), *ofițer protocol* (1), *ofițer relații publice* (1). Cele 11 substantive masculine menționate nu prezintă însă blocaje morfologice care să împiedice ataşarea unui sufix moțional (*-ă* fiind cel mai previzibil în româna actuală: *cadru*, cf. *pediatr-u/-ă, maestr-u/-ă*; *consultant*, cf. *laborant-Ø/-ă, manipulant-Ø/-ă*; *manager*, cf. *matriț**er**-Ø/-ă, magazioner-Ø/-ă*; *medic,* cf. *mecanic-Ø/-ă, ucenic-Ø/-ă; militar*, cf. *secretar-Ø/-ă, bibliotecar-Ø/-ă*; *ofițer* cf. *matriț**er**-Ø/-ă*, *reporter-Ø/-ă*); de altfel, în uz pot fi întâlnite corespondentele lor feminine, cu frecvență variabilă şi în registre diferite (nemarcat, ironic, familiar etc.):

(1) a. *Apoi, de o profesoară de română, aflată în board-ul de conducere al PNL Olt (Nomina odiosa) care, vădit enervată de criticile ziariştilor, ne spunea, cu mânie proletară: „Să vă fie ruşine, că vă luați de mine, eu sunt «**cadră** didactică»!"* (http://linia1.ro/numele-si-pronumele)

b. *În momentul de față Joca continuă să lucreze ca jurnalistă şi regizoare independentă. Totodată, ea este **consultantă** pentru România a industriaşului britanic Per Lindstrand*. (ro.wikipedia.org)

c. *Femeia de 33 de ani era **manageră** zonală la o societate de săli de jocuri*. (www.libertatea)

BDD-A31568 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:02:20 UTC)

d. *Un hacker necunoscut a spart contul rețelei de socializare Tinder **a unei militare** din cadrul forțelor aeriene ale Marii Britanii (...) Obținând datele de acces ale femeii (...)* (https://rstforums.com)
e. *Căci, m-am sucit. Voi să fiu testat! Voi să-mi bage **medica**[11] Firea sârma-n nas!* (https://republica.ro/nu-cainii-umbla-cu-covizi-in-coada, jurnalistul Cristian Tudor Popescu, despre eventuala testare pentru COVID-19 propusă de primarul Gabriela Firea)
f. *Marazmuri în stil unimedia – azi o deputată şi o ministră au zburat cu o aeronavă condusă de o piloată. La bord mai era o sudoară, o soldată în grad de sergentă, **o medică** stomatoloagă şi o hirurgă*. (http://test.unimedia.info)
g. *Sun la **ofitereasa** mea de cont care mă anunță cu amabilitate că nu e cum știam eu, că am dobânda variabilă*. (www.dollo.ro/2011/07/%C8%9Beapa-de-la-volksbank, consultat pe 6.06.2020)
h. *Din câte mi-a zis **ofițera**[12] mea, nu e o problemă pentru bancă, însă am „auzit"/citit despre cazuri în care notarul n-a fost de acord să încheie...* (forum.softpedia.com)

Aşadar, în final, am avut în vedere numai 135 de răspunsuri (din cele 156 scăzând 21) date de subiecți-femei. Din 135, au completat numele de profesie cu un substantiv feminin 36 (adică aproximativ 27 %), iar cu un substantiv masculin, 99 (adică aproximativ 73 %). Cele 36 de ocurențe (termeni unici sau sintagme) la feminin au fost: *studentă* (11 ocurențe), *profesoară* (8, din care: *prof. pensionară*, 1), *traducătoare* (5), *masterandă* (3), *doctorandă* (2), (cu câte 1 ocurență:) *as. medicală, casnică, economistă, educatoare, elevă, jurnalistă, secretară*, iar cele 99 la masculin: *profesor* (22 de ocurențe, din care: *profesor debutant* 1, *profesor engleză* 1, *profesor universitar* 1, *prof.* 1), *inginer* (9, din care: *inginer constructor* 1, *inginer geofizician* 1), *economist* (9, din care: *economist pensionar* 1), *student* (8, din care: *student-doctorand* 1), *asistent* (5, din care: *asistent farmacie* 1, *asistent medical* 2, *asistent medical generalist* 1, *asistent suport clienți* 1), *lector* (5, din care: *lector dr.* 1, *lector univ. dr.* 3), *traducător* (5, din care: *traducător / coach* 1), *conferențiar univ.* (3, din care: *conf. univ. dr.* 2), *funcționar* (3, din care: *funcționar european* 1, *funcționar informații clienți* 1, *funcționar public* 1), (cu câte 2

[11] În româna din spațiul național, femininul *medică*, neînregistrat în dicționare, este folosit rar şi doar ironic, în timp ce în Republica Moldova forma de feminin este folosită mult mai frecvent şi neutru, în contextul în care, se pare, feminizarea numelor de meserii, profesii etc. are o amploare mai mare, în general, în această țară (cf. Handrabura, Gherasim, Butuc 2018: 45, unde este înregistrată această formă de feminin):

*Astăzi a decedat **o medică** de la Substația Medicală Urgentă din Soroca. Femeia a fost testată cu COVID-19 printre primii colaboratori ai instituției*. (https://diez.md).

[12] Forma *ofițeră*, neînregistrată în dicționarele de română actuală, este folosită cu totul accidental în româna din România şi mai frecvent în Republica Moldova (cf. Handrabura, Gherasim, Butuc 2018: 104, unde este înregistrată această formă de feminin).

*Tatiana Cernomoriț, **Ofițeră** națională pentru drepturile omului, Ofiçiul ONU pentru drepturile omului* (profesor.md/egalitatea-de-gen-preconditie-pentru-dezvoltarea-durabila).

BDD-A31568 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:02:20 UTC)

ocurențe:) *agent* (în: *agent de vânzări* şi *agent tour operator*), *analist* (în: *analist achiziții* şi *analist senior cumpărături*), *filolog*, *operator* (în: *operator calculator* şi *operator call-center*), *pensionar*, *statistician*, *subinginer*, (cu câte 1 ocurență:) *arhivist, consilier juridic, chimist, director comercial, editor, farmacist, interpret de conferință, învățător, jurist, liber profesionist*[13]*, lingvist, programator, redactor*[14].

Folosirea masculinului de către persoane de sex feminin pentru a se referi la propria profesie, funcție, la statutul curent etc. este preferată clar (vezi 73 %, adică în 99 de cazuri din 135). De exemplu, dintre femeile care au răspuns: 22 au preferat să folosească masculinul *profesor* (vs 8, *profesoară*)[15]; 9, *economist* (vs 1, *economistă*); 8, *inginer* (vs nici una, *ingineră*); 3, *asistent medical* (vs 1, *asistentă medicală*), vezi şi preferința pentru *învățător, farmacist, arhivist, chimist, funcționar* etc. Există şi câteva cazuri în care a fost preferat femininul, de exemplu: 11 subiecți de sex feminin au preferat să folosească femininul *studentă* (*vs* 8, masculinul *student*, cf. Zafiu 2013a); 3, *masterandă* (vs nici una, *masterand*); 2, *doctorandă* (vs 1, *doctorand*, în: *student-doctorand*); vezi, de asemenea, preferința pentru *educatoare, jurnalistă* etc. Pentru meseria de traducător, preferințele au fost echilibrate (5, *traducător*, 5, *traducătoare*).

3.3. Observațiile subiecților

Ultima secțiune a chestionarului a prevăzut posibilitatea subiecților de a face anumite observații, comentarii, nuanțări, opinii personale cu privire la problema supusă atenției. Dintre cei 389 de subiecți care au completat chestionarul, 84 au completat şi această secțiune[16]. Dintre cele 84 de răspunsuri, 63 cuprind cometarii care se referă direct la problema feminizării, celelalte 11 fie consemnează faptul că nu au observații, fie fac aprecieri referitoare la modul de prezentare/organizare/ utilitatea chestionarului.

Observațiile care se referă la problema feminizării pot fi grupate în funcție de perspectiva pe care o abordează:

● polarizarea pro/contra feminizare

10 dintre comentarii (atât din partea unor persoane de sex masculin, cât şi din partea unor persoane de sex feminin) se poziționează strict împotriva feminizării numelor de meserii, cu diferite nuanțări – în actele oficiale să se păstreze exclusiv formele masculine, să se feminizeze doar anumite forme, restul să se păstreze la

[13] Femininul pentru *liber-profesionist* este *liber-profesionistă* (DOOM^2).

[14] DOOM^2 înregistrează doar femininul *redactoare*, dar, în uz, cel puțin la fel de frecventă pare a fi forma *redactoră*: *Paola Pennecchi s-a născut la Milano, unde a lucrat mulți ani ca* ***redactoare****, coordonatoare şi consultant editorial* (milano.mae.ro);

Cristiana Constantinescu, fostă ***redactoră-****şefă adjunctă a revistelor TVmania şi TV Satelit şi fostă redactoră-şefă a revistei Diva, intră în echipa Paginademedia.ro* (www.cna.ro).

[15] Subiecții nu au precizat decât foarte rar dacă activează în mediul preuniversitar sau universitar.

[16] Subiecții nu au putut vedea comentariile unii altora, deci nu au existat dialoguri.

BDD-A31568 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:02:20 UTC)

masculin (*doctor, primar* etc.). Un argument împotriva feminizării ar fi uzul actual, care nu acceptă aceste forme pentru că ar fi „forțate".

Explicit pentru feminizare se poziționează un singur subiect (de sex feminin, care își declară și meseria tot în varianta feminizată: profesoară și traducătoare) și, împotriva argumentelor ridicate de mulți dintre cei care au răspuns la comentarii cu privire la nuanțele peiorative sau depreciative ale formelor cu diferite sufixe (vezi mai jos) se invocă modificarea în timp a sensului grație schimbării iminente a contextului de comunicare.

Celelalte comentarii nu specifică poziția, dar aduc diferite tipuri de argumente pentru care acceptă mai greu sau mai ușor anumite forme, de unde deducem că nu sunt neapărat împotriva feminizării, ci a conotațiilor non-neutre ale anumitor forme.

● feminizarea din perspectivă ideologică

2 dintre comentarii tratează feminizarea din perspectiva mai largă, ideologică, invocând aspecte privind discriminarea, necesitatea educării oamenilor dintr-o perspectivă mai amplă, și nu „livrarea de forme gramaticale alternative" (subiectul declară sex feminin și se poziționează împotriva feminizării), invocarea genului non-binar și necesitatea unui limbaj neutru din punctul de vedere al genului gramatical (persoană de sex feminin „atribuit la naștere", acceptând feminizarea numelor de meserii, în ciuda unei „iluzii" de neutralitate a formelor de masculin).

● feminizarea din perspectivă lingvistică – a registrului stilistic

Majoritatea comentariilor se referă la registrul stilistic în care sunt folosite formele de feminin, în special cele cu sufix diminutival – care sunt acceptate în context colocvial, sunt considerate peiorative, ironice, familiare, sunt percepute ca inducând ideea de minimalizare, de poziție inferioară în raport cu bărbații. Aceste aspecte sunt argumentele care pledează contra acceptării/utilizării formelor de feminin.

● feminizarea din perspectivă lingvistică – a uzului

Multe comentarii au în vedere uzul în limba actuală – formele de feminin nu sunt acceptate/folosite pentru că nu sunt foarte frecvente, nu sunt „încetățenite", nu sunt familiare, nu „sună" bine, nu sunt „firești în stilul jurnalistic", sunt „artificiale, rigide", „sună bizar, stângaci".

Unele comentarii introduc grade de acceptabilitate în funcție de formă. Astfel, *senatoare, deputată, președintă*, chiar *ministră* sunt considerate acceptabile pentru că sunt mai frecvente în mass-media, față de *comisară*, *doctoră, primară*.

Ca și în cazul registrului stilistic, discutat mai sus, uzul constituie o barieră sau un reper în privința acceptării unei forme.

● feminizarea din perspectivă lingvistică – a structurii morfologice

Un comentariu aparținând unui subiect care declară că este lingvist arată că feminizarea e naturală din punct de vedere morfologic, dar că depinde foarte mult de „percepții, mentalități".

● feminizarea din perspectiva comparației cu alte limbi

BDD-A31568 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:02:20 UTC)

Într-un comentariu se invocă modelul limbii franceze, unde formele de feminin sunt frecvente, față de limba română, unde ele „sunt mai greu de integrat, acceptat” (în limba franceză însă, feminizarea a fost impusă prin normă).

● feminizarea din perspectiva normei

În câteva dintre comentarii (3), subiecții își manifestul interesul pentru a cunoaşte norma sau invocă necesitatea stabilirii şi a comunicării ei în spațiul public pentru a fi cunoscută şi aplicată.

Urmărind forumurile de pe internet[17] care iau în discuție aspectul feminizării, am identificat acelaşi tip de probleme. Perspectiva lingvistică a problemei este prea puțin dezbătută şi argumentată, din lipsa instrumentelor de evaluare, dar se pune în schimb accentul pe perspectiva ideologică asupra feminizării.

4. CONCLUZII, OBSERVAȚII FINALE ŞI SUGESTII

În urma analizei datelor oferite de ancheta lingvistică, putem desprinde câteva concluzii referitoare la procesul de feminizare a numelor de meserii şi funcții în limba română actuală şi facem câteva sugestii:

- deşi tendința de utilizare a masculinului pentru nume de meserii sau de funcții şi demnități este evidentă, totuşi feminizarea este mai bine acceptată în măsura în care formele se potrivesc structurii limbii (chiar dacă nu sunt incluse în dicționarele normative), este impusă de normă şi promovată prin şcoală şi prin mass-media;
- având în vedere că formarea femininului de la masculin este un proces firesc, în spiritul limbii române, direcția prin care s-ar putea impune formele de feminin va fi de la normă la uz şi nu invers, cum se întâmplă în cazul altor variante normate[18]; ceea ce poate rămâne într-o oarecare măsură la latitudinea uzului poate fi preferința pentru o anumită formă de feminin în detrimentul alteia/altora;
- formele de feminin în *-ă*, chiar dacă unele nu sunt înregistrate în DOOM^2 (*notară, primară, ministră* etc.), sunt acceptate alături de cele concurente (cu sufixe sinonime polisemantice, de ex. *-iță, -easă*), afixul lexico-

[17] Indicăm câteva pagini de internet care urmăresc problematica: https://www.paginademedia.ro/2011/06/fostul-redactor-sef-adjunct-al-tvmania-si-tv-satelit-in-echipa-paginademedia-ro/, https://www.paginademedia.ro, http://blogul-medusei.blogspot.com/2011/09/institutul-cervantes-publicat-un-ghid.html, http://blogul-medusei.blogspot.com/2011/09/institutul-cervantes-publicat-un-ghid.html, https://diacritica.wordpress.com/2011/03/22/erectii-feministe/,
https://www.ziarulmetropolis.ro/doctora-sau-doctorita-cum-e-corect/
https://www.scientia.ro/qa/21235/cum-e-corect-aceasta-femeie-va-fi-presedintele-ori-presedinta-romaniei

[18] În acest sens, unul dintre subiecți a notat la comentarii: „dacă copiii de azi vor creşte auzind aceste denumiri la feminin, pentru adulții de mâine ele vor fi normale” (43, f, traducătoare).

BDD-A31568 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:02:20 UTC)

gramatical *-ă* ataşându-se fără dificultate şi masculinelor epicene recente în limbă; preferința pentru acest afix vine din valoarea lui neutră şi din regularitatea cu care se poate ataşa masculinelor cu radical în consoană (cf. morfologia adjectivală);

- includerea în DOOM[2] a unor forme de feminin (*deputată, senatoare, primăriță* etc.) nu influențează în mod decisiv frecvența în uz a acestor forme în raport cu forme neînregistrate (*ministră, prim-ministră* etc.), pe de o parte, şi, pe de alta, în raport cu masculinul epicen corespunzător.

Considerăm că rezultatele chestionarului analizat nu pot constitui argumentul suficient şi de sine stătător pentru stabilirea unei norme (socio)lingvistice în privința folosirii fie a formelor de masculin, fie a celor de feminin pentru profesii şi funcții exercitate de femei, chiar dacă s-a observat o preferință pentru folosirea masculinului. Normarea, în acest caz, rămâne o sarcină foarte complexă şi foarte dificilă[19].

În spațiul public, aşa cum s-a întrevăzut şi din analiza rezultatelor chestionarului, se simte nevoia unei norme (socio)lingvistice clare şi detaliate. Mai mult decât atât, se pare că utilizatorii limbii (uneori profesionişti, cum sunt jurnaliştii, traducătorii etc.), mai ales cei care nu au o anumită poziție ideologică, nu vor să-şi asume alegerea între forma de masculin şi cea de feminin (atunci când există); cel mai probabil, această atitudine vine din teama de a nu încălca principiile corectitudinii politice, un imperativ al societății contemporane pe cât de serios (inclusiv cu implicații juridice), pe atât de neclar, derutant şi de greu de pus în practică.

[19] Amintim aici două probleme deschise foarte importante: 1. Dincolo de chestiunea folosirii de forme de masculin *vs* de feminin pentru un referent de sex feminin, cum poate fi rezolvată chestiunea corectitudinii politice față de persoanele care, simplificator spus, nu se identifică cu sexul natural, înnăscut? A se vedea formele pronominale noi (de ex., engl. „ze/hir/hir", recomandate pe un site al comunității LGBTQ+, *https://uwm.edu/lgbtrc/support/gender-pronouns/*, site consultat în data de 29.06.2020, spre deosebire de „it" şi „he-she", considerate foarte ofensatorii), onorificele neutre în ce priveşte genul (de ex., engl. „Mx", conform site-ului *https://en.wikipedia.org/wiki/Mx_(title)*, consultat în data de 29.06.2020), introducerea în chestionare la câmpul despre sexul respondentului a unei opțiuni noi (în engl. „rather not say"; cf. cele 25 de opțiuni pentru desemnarea propriului gen/engl. „gender" de către adolescenți într-un chestionar din 2016 al Ministerului Educației din Marea Britanie, *https://www.surveygizmo.com/resources/blog/how-to-write-survey-gender-questions/*, site consultat în data de 29.06.2020) etc. 2. În condițiile în care există o varietate deconcertantă de interpretări (pentru „gen": natural, biologic sau multe alte situații; pentru „prestigiu": prestigiul dat de forma de masculin-generic sau prestigiul din asumarea genului natural ca depăşire a clişeelor despre slăbiciunea femeilor etc.; pentru „masculin": gen gramatical cu sau fără valoarea generică etc.), de preferințe (diferite de la o persoană la alta, de la un tip de meserie sau funcție la alta) şi chiar de drepturi legale (a se vedea legile pentru combaterea discriminării, asigurarea egalității de gen etc.) aflate în concurență, uneori excluzându-se categoric, cum ar trebui să fie recomandările (socio)lingvistice pentru folosirea formelor lexicogramaticale concordante sau non-concordante cu genul natural (în accepția tradițională standard)? Mai laxe, permisive sau mai precise, restrictive?

BDD-A31568 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:02:20 UTC)

BIBLIOGRAFIE

Aioane 2015 = M. Aioane, „Gender stereotype – notes on linguistic sexism in Romanian, Italian and French", în vol. Iulian Boldea (coord.), *Discourse as a form of multiculturalism in literature and comunication*, Târgu Mureș, Arhipelagas XXI Press, p. 506–519.

Borș 2016 = Monica Borș, „Uzanțe si legi lingvistice. Un caz particular: doamna președintă", în Transilvania, 2016/7, p. 44–47.

Călărașu 2004 = Cristina Călărașu, *Dicționar de terminologie a profesiunilor actuale*, București, Editura Universității din București.

Călărașu 2005 = Cristina Călărașu, *Studii de terminologie a profesiunilor: încercare de sociologie lingvistică*, București, Editura Universității din București.

Coady 2018 = Ann Coady, *The Non-sexist Language Debate in French and English* (doctoral thesis), Sheffield Hallam University.

Ciobanu 1969 = Elena Ciobanu, „Unele aspecte ale formării numelor de meserii cu sufixe în limba română contemporană", în SMFC V, p. 17–35.

COR = *Clasificarea ocupațiilor din România*, București, Meteor Press, 2008.

Dominte 2001 = Constantin Dominte, „Între vocabular și gramatică: moțiunea – procedeu distinct de formare a cuvintelor", în LLR XXX (2001), nr. 2, p. 3–10.

DOOM^2 = *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti" (coord. Ioana Vintilă-Rădulescu), București, Univers Enciclopedic, 2005.

Dragomirescu, Nicolae 2011 = Adina Dragomirescu, Alexandru Nicolae, *101 greșeli de lexic și de semantică. Cuvinte și sensuri în mișcare*, București, Editura Humanitas, p. 223–225.

GNL 2018 = *Gender-neutral language in the European Parliament*, European Parliament, 2018 (https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/151780/GNL_Guidelines_EN.pdf, accesat pe 1.07.2020).

GRom–DGT 2016 = *Ghid practic al Departamentului de limba română din Direcția Generală Traduceri a Comisiei Europene*, ediția 2016, revăzută și adăugită (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/styleguide_romanian_dgt_ro.pdf, accesat pe 1.07.2020).

Guțu Romalo 2002 = Valeria Guțu Romalo, „Dinamica limbii și normele", în Gabriela Pană Dindelegan (coord.), *Perspective actuale în studiul limbii române (Actele Colocviului Catedrei de limba română, 22–23 nov. 2001)*, București, Editura Universității din București, p. 41–51.

Flaișer 2009 = Mariana Flaișer, *Nume de profesii și profesioniști*, Editura Demiurg, Iași.

Handrabura, Gherasim, Butuc 2018 = Loreta Handrabura, Alexandra Gherasim, Marin Butuc, *Limbajul nonsexist. Repere conceptuale și recomandări practice*, Chișinău: S.n.

Hellinger și Bussmann 2001–2003 = Marlis Hellinger, Hadumod Bussmann (ed.), *Gender Across Languages: The Linguistic Representation of Women and Men*, 3 vol., Amsterdam/ Philadelphia, John Benjamins.

Hellinger și Motschenbacher 2015 = Marlis Hellinger, Heiko Motschenbacher (ed.), *Gender Across Languages: The Linguistic Representation of Women and Men*, vol. 4, Amsterdam/ Philadelphia, John Benjamins.

Joița 2016 = Roxana Joița, „Feminizarea numelor de profesii în domeniul mass-mediei", în vol. Mihaela-Viorica Constantinescu, Adina Dragomirescu, Alexandru Nicolae, Gabriela Stoica și Rodica Zafiu (ed.), *Perspective comparative și diacronice asupra limbii române (Actele celui de al XV-lea Colocviu Internațional al Departamentului de Lingvistică)*, București, Editura Universității din București, p. 291–296.

BDD-A31568 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:02:20 UTC)

Manoliu Manea 2017 = Maria Manoliu Manea, „The return of the goddess feminization of nouns referring to prestigious professions”, în Maria Stanciu Istrate, Daniela Răuțu (ed.), *Lucrările celui de-al şaselea Simpozion Internațional de Lingvistică*, Bucureşti, 29–30 mai 2015, Secțiunea Lingvistică romanică, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic Gold, p. 440–451.

Milică 2018 = Ioan Milică, „O familie ministerială”, în *Cronica veche*, anul VIII, nr. 8 (91), p. 4.

Mîrzea Vasile, Croitor 2015 = Carmen Mîrzea Vasile, Blanca Croitor, 2015, „[Monografia sufixului] '-Ă ('-a)”, în Marina Rădulescu Sala, *Formarea cuvintelor în limba română. Vol. IV. Sufixele. 2. Derivarea nominală şi adverbială. Partea I*, Bucureşti, Academiei Române, p. 443–453.

Peţan 2003 = Aurora Peţan, „Feminizarea în limba română”, în *Analele Universității „Ovidius” din Constanța*, Seria Filologie, XIV, p. 245–250.

Rainer, Gardani, Dressler, Luschützky 2019 = Franz Rainer, Francesco Gardani, Wolfgang U. Dressler, Hans Christian Luschützky (ed.), *Competition in Inflection and Word-Formation*, Cham, Springer.

Sinner 2020 = Carsten Sinner, „Linguistic Norm in Sociolinguistics”, în Franz Lebsanft şi Felix Tacke (ed.), *Manual of Standardization in the Romance Languages* (*Manuals of Romance Linguistics*, vol. 24), Berlin/Boston, Walter de Gruyter GmbH, p. 145–164.

Stoichițoiu-Ichim 2010 = Adriana Stoichițoiu-Ichim, „Un aspect sociolinguistique de la néologie: la féminisation des noms de professions en roumain contemporain”, în M. Teresa Cabré, Ona Domènech, Rosa Estopà, Judit Freixa, Merce Lorente (ed.), *Actes del 26e Congrés Internacional de Neología de les Llengües Romàniques*, Institut Universitari de Lingüistica Aplicada, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, p. 1093–1105.

Stoichițoiu-Ichim 2012 = Adriana Stoichițoiu-Ichim, „Aspecte sociolingvistice privind exprimarea genului la numele de profesiuni”, în Mihaela Constantinescu şi Oana Uță Bărbulescu (ed.), *Modernitate şi interdisciplinaritate în cercetarea lingvistică. Omagiu doamnei profesor Liliana Ionescu-Ruxăndoiu*, Bucureşti, Editura Universității din Bucureşti, p. 493–510.

Stoichițoiu-Ichim, Tomescu 2015 = Adriana Stoichițoiu-Ichim, Domnița Tomescu, „Politesse et stéréotypes sexistes dans le lexique roumain des noms de professions”, în Vessela Guenova (ed.), *L'éloquence des gestes. Enjeux linguistiques et interculturels de la politesse*, Sofia, Presses Universitaires Saint Clément d'Ohrid, p. 544–554.

Tacke 2020 = Felix Tacke, „Linguistic Norm in Cognitive Linguistics”, în Franz Lebsanft şi Felix Tacke (ed.), *Manual of Standardization in the Romance Languages* (*Manuals of Romance Linguistics*, vol. 24), Berlin/Boston, Walter de Gruyter GmbH, p. 183–208.

ten Hacken 2014 = Pius ten Hacken, „Delineating Derivation and Inflection”, în vol. Rochelle Lieber şi Pavol Štekauer (eds), *The Oxford Handbook of Derivational Morphology*, Oxford, Oxford University Press, pp. 10–25.

van Compernolle 2009 = Rémi A. van Compernolle, „What do women want? Linguistic equality and the feminization of job titles in contemporary France”, în *Gender and Language*, 3, p. 33–52.

Vârlan 2008 = Mariana Vârlan, „A fashionable suffix: the gender suffix *-ă*”, în SCOL, anul I (2008), nr. 1–2, p. 314–320.

Vintilă-Rădulescu 2009 = Ioana Vintilă-Rădulescu, „De ce numim femeile...”, în vol. Sanda Reinheimer Rîpeanu (ed.), *Stvdia Linguistica in Honorem Mariae Manoliu*, Bucureşti, Editura Universității din Bucureşti, p. 370–382.

BDD-A31568 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:02:20 UTC)

Vintilă-Rădulescu 2013 = Ioana Vintilă–Rădulescu, „Le Parlement Européen face à la féminisation des noms de fonctions, grades et titres en roumain et en français”, în Emili Casanova, Cesáreo Calvo (ed.), *Actas del XXVI Congreso Internacional de Lingüística y Filología Románica (Valencia 2010)*, tome III, De Gruyter, p. 653–664.

Zafiu 2004 = Rodica Zafiu, „Ministră, ministreasă, ministroiacă”, în *România literară*, 48, p. 8.

Zafiu 2013a = Rodica Zafiu, „Prefecta şi domnişoara student”, în *Dilema veche*, nr. 507, 31 octombrie – 6 noiembrie 2013.

Zafiu 2013b = Rodica Zafiu, „Jandarmeriţa”, în *Dilema veche*, nr. 757, 23–29 august 2018.

BDD-A31568 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:02:20 UTC)

ANEXA

REZULTATELE CHESTIONARULUI[20]

Nr. crt.	ENUNȚ	EVALUARE (REZULTATELE VOR FI INDICATE ÎN PROCENTE)[21]				
		1	**2**	**3**	**4**	**5**
	președinte / președintă					
1.	Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, Maria Iorgovescu, a declarat…	6,5%	8,8%	10,6%	18,6%	55,5%
2.	Președinta Înaltei Curți de Casație și Justiție, Maria Iorgovescu, a declarat…	16,5%	13,5%	15,6%	18,8%	35,6%
3.	Actualul președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, Maria Iorgovescu, a declarat…	6,2%	10,9%	12,7%	15,7%	54,4%
4.	Actuala președintă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Maria Iorgovescu, a declarat...	21,8%	12,1%	16,2%	20,6%	29,4%
5.	Maria Iorgovescu, actualul președinte a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a declarat…	6,2%	8,3%	12,5%	17,8%	55,2%
6.	Maria Iorgovescu, actuala președintă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a declarat…	17,9%	18,2%	12,6%	15,6%	35,6%
7.	Maria Iorgovescu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, a declarat…	2%	6%	12%	16%	64%
8.	Maria Iorgovescu, președinta Înaltei Curți de Casație și Justiție, a declarat…	21,5%	14,4%	12,4%	18,8%	32,9%
	comisar / comisară					
9.	Comisarul pentru justiție, drept fundamental și cetățenie, Anna Dubonpont, a declarat…	4,4%	6,5%	11,2%	18%	59,8%
10.	Comisara pentru justiție, drept fundamental și cetățenie, Anna Dubonpont, a declarat…	36,5%	24,1%	11,2%	15%	13,2%
11.	Anna Dubonpont, comisarul pentru justiție, drept fundamental și cetățenie, a declarat…	5,6%	4,7%	13,6%	16,9%	59,2%
12.	Anna Dubonpont, comisara pentru justiție, drept fundamental și cetățenie, a declarat…	34,4%	23,8%	12,6%	14,4%	14,7%
13.	Comisarul european pentru justiție, drept fundamental și cetățenie, Anna Dubonpont, a declarat...	4,7%	5,3%	13,2%	18,5%	58,4%
14.	Comisara europeană pentru justiție, drept fundamental și cetățenie, Anna Dubonpont, a declarat...	41,3%	23%	8,8%	13,9%	13%
15.	Anna Dubonpont, comisarul european pentru justiție, drept fundamental și cetățenie, a declarat…	4,1%	6,2%	12,1%	17,4%	60,2%
16.	Anna Dubonpont, comisara europeană pentru justiție, drept fundamental și cetățenie, a declarat...	38,6%	22,4%	13,%	11,2%	14,7%
17.	Viitorul comisar european pentru justiție și drept fundamental, Anna Dubonpont, a declarat...	4,1%	5,3%	12,1%	20%	58,5%
18.	Viitoarea comisară europeană pentru justiție și drept fundamental, Anna Dubonpont, a declarat...	38,5%	21%	13,3%	13%	14,2%
19.	Anna Dubonpont, viitorul comisar european pentru justiție și drept fundamental, a declarat...	4,4%	5,6%	14,5%	15,9%	59,6%
20.	Anna Dubonpont, viitoarea comisară europeană pentru justiție și drept fundamental, a declarat...	38,8%	20,9%	13,2%	12,4%	14,7%

[20] Tabelul prezintă procentual rezultatele chestionarului distribuite pe intervalul de variație, informație care facilitează evaluarea calitativă a datelor și stabilirea diverselor tipuri de corelații între ele.

[21] 1 – total inacceptabil, 2 – inacceptabil, 3 – indiferent, nu mă deranjează, 4 – acceptabil, 5 – total acceptabil

BDD-A31568 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:02:20 UTC)

	deputat / deputată					
21.	Deputatul PND Alina Lazăr a declarat...	7,1%	10,9%	13,3%	17,1%	51,6%
22.	Deputata PND Alina Lazăr a declarat...	20%	13,8%	14,1%	20,6%	31,5%
23.	Alina Lazăr, deputat PND, a declarat...	5,9%	5,9%	12,9%	19,1%	56,2%
24.	Alina Lazăr, deputată PND, a declarat...	16,8%	13,9%	17,1%	20,4%	31,9%
25.	Fostul deputat PND Alina Lazăr a declarat...	2%	8%	16%	16%	58%
26.	Fosta deputată PND Alina Lazăr a declarat...	16,4%	17%	13,5%	20,2%	32,8%
27.	Alina Lazăr, fost deputat PND, a declarat...	4,4%	6,8%	15%	20%	53,8%
28.	Alina Lazăr, fostă deputată PND, a declarat...	20,7%	14,8%	14,8%	19,2%	30,5%
	senator / senatoare					
29.	Senatorul PND Ana Stoica a declarat...	6,8%	10,7%	12,8%	18,1%	51,6%
30.	Senatoarea PND Ana Stoica a declarat...	18,6%	13%	16,5%	20,9%	31%
31.	Ana Stoica, senator PND, a declarat...	5,6%	6,2%	11,5%	21,5%	55,3%
32.	Ana Stoica, senatoare PND, a declarat...	15%	13,2%	13,5%	24,1%	34,1%
33.	Fostul senator PND Ana Stoica a declarat...	7,7%	9,4%	11,8%	19,5%	51,6%
34.	Fosta senatoare PND Ana Stoica a declarat...	14,2%	14,2%	16,2%	20,6%	34,8%
35.	Ana Stoica, fost senator PND, a declarat...	6,5%	7,4%	12,9%	19,4%	53,8%
36.	Ana Stoica, fostă senatoare PND, a declarat...	17,3%	14,1%	11,4%	20,8%	36,4%
	ministru / ministră					
37.	Daria Marinescu, ministrul Educației, a declarat...	4,4,%	6,2%	10,3%	16,5%	62,5%
38.	Daria Marinescu, ministra Educației, a declarat...	37,8%	21,1%	8,2%	15,2%	17,6%
39.	Ministrul Educației Daria Marinescu a declarat...	4,7%	5,9%	9,1%	16,8%	63,5%
40.	Ministra Educației Daria Marinescu a declarat...	39,2%	20,6%	7,7%	15,3%	17,1%
41.	Noul ministru al Educației, Daria Marinescu, a declarat...	3,2%	7,4%	9,1%	19,4%	60,9%
42.	Noua ministră a Educației, Daria Marinescu, a declarat...	38,8%	21,2%	9,4%	12,6%	17,9%
	prim-ministru / prim-ministră					
43.	Alexandra Stoian, prim-ministrul României, a declarat...	4,7%	7,7%	8,9%	16,9%	61,8%
44.	Alexandra Stoian, prim-ministra României, a declarat...	37,8%	21,8%	10,9%	12,4%	17,1%
45.	Alexandra Stoian, prim-ministrul desemnat de curând, a declarat...	5,6%	8,3%	10,6%	15,3%	60,2%
46.	Alexandra Stoian, prim-ministra desemnată de curând, a declarat...	37,5%	20,5%	12%	11,7%	18,2%
47.	Prim-ministrul României Alexandra Stoian a declarat...	5,6%	7,6%	12,1%	15,9%	58,8%
48.	Prim-ministra României Alexandra Stoian a declarat...	40,3%	19,7%	9,4%	12,6%	17,9%
49.	Prim-ministrul desemnat de curând, Alexandra Stoian, a declarat...	5,6%	6,8%	11,5%	20%	56,2%
50.	Prim-ministra desemnată de curând, Alexandra Stoian, a declarat...	35,1%	22,4%	11,5%	14,2%	16,8%
	primar / primăriță / primară					
51.	Primarul Sofiei, Iordanka Fandakova, a declarat....	5,3%	5,6%	13%	19,5%	56,6%
52.	Primărița Sofiei, Iordanka Fandakova, a declarat....	37,8%	23,2%	12%	12,6%	14,4%
53.	Primara Sofiei, Iordanka Fandakova, a declarat...	61,1%	22,7%	6,8%	4,1%	5,3%
54.	Iordanka Fandakova, primarul Sofiei, a declarat....	6,5%	6,8%	11,2%	20,7%	54,7%
55.	Iordanka Fandakova, primărița Sofiei, a declarat....	41,8%	23,2%	10%	10,3%	14,7%
56.	Iordanka Fandakova, primara Sofiei, a declarat....	61,1%	25,4%	5,3%	3,8%	4,4,%
57.	Noul primar al Sofiei, Iordanka Fandakova, a declarat....	5,9%	5%	11%	18,7%	59,3%
58.	Noua primăriță a Sofiei, Iordanka Fandakova, a declarat....	39,9%	26,3%	10,9%	10,1%	12,7%
59.	Noua primară a Sofiei, Iordanka Fandakova, a declarat....	61,5%	25,3%	5%	3,8%	4,4%
60.	Iordanka Fandakova, noul primar al Sofiei, a declarat....	3,2%	6,5%	13,8%	18,2%	58,2%
61.	Iordanka Fandakova, noua primăriță a Sofiei, a declarat....	43,7%	20,4%	12,1%	10,6%	13,3%
62.	Iordanka Fandakova, noua primară a Sofiei, a declarat....	60,4%	23,8%	6,2%	4,7%	5%
	doctor / doctoriță / doctoră					
63.	Doctorul Andreea Damian sfătuiește bolnavii să...	3,8%	7,3%	13,5%	24,3%	51%
64.	Doctorița Andreea Damian sfătuiește bolnavii să...	20,8%	14,4%	17,3%	22%	25,5%
65.	Doctora Andreea Damian sfătuiește bolnavii să...	52, 6%	23,8%	9,1%	6,5%	7,9%

BDD-A31568 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:02:20 UTC)

66.	Andreea Damian, doctor la Spitalul..., sfătuieşte bolnavii să...	3,5%	5,9%	9,1%	19,7%	61,8%
67.	Andreea Damian, doctoriță la Spitalul..., sfătuieşte bolnavii să...	22,4%	20,4%	15,9%	18,3%	23%
68.	Andreea Damian, doctoră la Spitalul..., sfătuieşte bolnavii să...	52,5%	22,7%	8,8%	8,6%	7,4%
	notar / notăriță / notară					
69.	Notarul Casandra Pop a declarat...	6,3%	9,2%	13,1%	18,5%	53%
70.	Notărița Casandra Pop a declarat...	46,6%	23%	8,8%	10%	11,5%
71.	Notara Casandra Pop a declarat...	41,8%	27,1%	12,1%	9,4%	9,7%
72.	Casandra Pop, notar în Braşov, a declarat...	4,7%	4,4%	12%	16,1%	62,8%
73.	Casandra Pop, notăriță în Braşov, a declarat...	40,2%	29,3%	10,9%	10,9%	8,8%
74.	Casandra Pop, notară în Braşov, a declarat...	16%	32%	24%	6%	22%

THE SPEAKERS PERCEPTION ON (NON-)FEMINISATION OF OCCUPATION AND PUBLIC FUNCTION NOUNS IN PRESENT-DAY ROMANIAN. A QUANTITATIVE ANALYSIS

(Abstract)

In Romanian, a gender-sensitive language, the nouns denoting occupations or public functions held by women are mainly used as masculine (*prim-ministrul României, Alexandra Stoian*), although a feminine correspondent is also available. This research displays the results of a 74 item questionnaire that investigated the status (i.e. acceptability, frequency) in present-day language of 12 feminine nouns denoting occupations (*preşedintă*, *doctoriță, doctoră, comisară, notăriță, notară, prim-ministră, ministră, primăriță, primară, deputată, senatoare*). The conclusions of the statistical data presented here are intended to be an argument to be considered when establishing the linguistic norm, which is not regularly defined in the dictionaries.

Cuvinte-cheie: feminizare, chestionar, normă lingvstică
Keywords: feminisation, questionnaire, linguistic norm

Institutul de Lingvistică al Academiei Române
„Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”
Bucureşti, Calea 13 Septembrie nr. 13
Facultatea de Litere, Universitatea din Bucureşti
Str. Edgar Quinet nr. 5–7
carmen.vasile@unibuc.ro
andreea.dinica@gmail.com

BDD-A31568 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 14:02:20 UTC)